

## Ксенія ВАНЬКО,

завідувач відділу дошкільної освіти комунального навчального закладу «Черкаський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних працівників Черкаської обласної ради»;

## Алла КОЛОДА,

методисти дошкільної освіти комунального навчального закладу «Черкаський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних працівників Черкаської обласної ради»

# ПРОФЕСІЙНА ГОТОВНІСТЬ ВИХОВАТЕЛЯ ДО РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОГО СТАНДАРТУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ: МЕТОДИЧНИЙ СУПРОВІД

В Україні розпочато поетапну підготовку до впровадження оновлених вимог у системі дошкільної освіти. Кабінетом Міністрів України затверджено ключовий документ, що визначатиме майбутнє наших найменших вихованців — **Державний стандарт дошкільної освіти (Постанова від 26.11.2025 № 1557)**.

**Затвердження цього Стандарту** — це стратегічний крок до створення якісного та сучасного освітнього простору. Документ закладає фундамент для виховання особистості, здатної гармонійно розвиватися в сучасному світі, плекаючи при цьому рідні цінності та свідоме ставлення до свого коріння. Хоча Постанова набирає чинності з 1 вересня 2027 року, наш із вами шлях до змін починається вже сьогодні. Це час для ґрунтовного вивчення нових підходів та професійного підготування змістовного підґрунтя, на якому зростатиме майбутнє покоління українців.

Черкаський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних працівників стає вашим надійним лоцманом у цьому процесі. Ми вже розробляємо серію науково-методичних семінарів, тренінгів та практичних кейсів, які допоможуть кожному вихователю опанувати філософію нового Стандарту і готові надавати всебічну консультативну підтримку, щоб перехід до нових вимог став для вас не викликом, а можливістю для професійного зростання.

**Перші кроки, які ми рекомендуємо зробити вже в цьому навчальному році:**

- **Ознайомлення:** детально опрацювати текст Постанови № 1557 та структуру нового Державного стандарту на засіданнях педагогічних рад.
- **Самоосвіта:** розпочати індивідуальне вивчення ключових компетенцій, що закладені в основу документа.
- **Діалог:** долучатися до вебінарів та методичних студій на базі нашого інституту для роз'яснення складних питань впровадження.
- **Аналіз:** провести аудит наявних освітніх програм закладу на відповідність новим стратегічним цілям.

Мистецтво виховання — це найвідповідальніша праця, і разом ми зробимо все, щоб оновлений Стандарт став дієвим інструментом для розкриття

потенціалу кожної дитини в нашому краї. Тому із свого боку зробимо декілька порад щодо цього.

Реалізація мети дошкільної освіти базується на ключових ціннісних орієнтирах, серед яких визначальними є визнання самоцінності дошкільного дитинства та його важливої ролі у становленні особистості, забезпечення щасливого й повноцінного проживання цього періоду. Освітній процес будується на засадах дитиноцентризму, що передбачає повагу до унікальності кожної дитини, віру в її можливості, урахування індивідуальних потреб, здібностей та інтересів, а також підтримку ініціативи, творчості й радості пізнання. Важливою складовою є забезпечення права дитини на гру як провідний вид діяльності.

Не менш значущими є опора на культурні цінності українського народу та формування у дітей **базових суспільних цінностей** — справедливості, патріотизму, гуманізму, толерантності, поваги до людини і праці, здорового та екологічно свідомого способу життя. Освітній процес має забезпечувати єдність розвитку, виховання і навчання, ґрунтуватися на принципах гендерної чутливості та реалізовуватися у тісному партнерстві педагогів і батьків задля гармонійного розвитку дитини.

Практична реалізація таких цінностей у закладах дошкільної освіти має бути не декларативною, а щоденною, природно інтегрованою в життя дитини. Найефективніше це працює через діяльність, гру та приклад дорослого. Опора на культурні цінності українського народу може втілюватися через народні казки, пісні, свята, обряди, знайомство з традиційним одягом, ремеслами, символами. Важливо не просто розповідати, а залучати дітей до інсценізації казок, проведення народних ігор, створення простих виробів (витинанки, ліплення), відзначення календарно-обрядових подій. Це формує природне відчуття причетності до культури та повагу до свого коріння.

**Формування суспільних цінностей** доцільно реалізовувати через щоденні ситуації та педагогіку партнерства. Поняття правди і справедливості — через обговорення вчинків героїв казок і реальних ситуацій («як правильно вчинити?»), патріотизму — через любов до рідного краю, мови, символів, участь у добрих справах для громади. Гуманізм,

милосердя і толерантність формуються через спільні ігри, підтримку одне одного, залучення до простих добродійних ініціатив (допомога молодшим, турбота про тварин). Повага до праці — через чергування, догляд за іграшками, участь у посильній праці. **Основи здорового способу життя** та екологічної поведінки — через щоденні звички (рухливі ігри, гігієна, сортування сміття, догляд за рослинами). А цінність пізнання і розвитку підтримується створенням дослідницького середовища: запитання, експерименти, міні-проекти, де дитина виступає активним дослідником світу.

#### **Розвиток ключових компетентностей**

Основна увага у новому Стандарті звертається на розвиток ключових компетентностей, які стають фундаментом для успішної самореалізації дитини в сучасному динамічному світі. Це не просто набір знань, а здатність малюка творчо мислити, ефективно спілкуватися, виявляти емоційний інтелект та відповідально ставитися до довкілля й власного здоров'я. Оновлений документ зміщує акценти з процесу простого відтворення інформації на формування цілісної особистості, яка вміє вчитися, адаптуватися та діяти в різних життєвих ситуаціях. Особливе місце посідає виховання ціннісного ставлення до держави, родини та власної культури, що закладає міцне підґрунтя для подальшої освіти в умовах Нової української школи.

Пріоритетною ключовою компетентністю, що формується в дошкільному дитинстві, є особистісна. У новому Державному стандарті вона розглядається не просто як одна з багатьох характеристик, а як своєрідний «внутрішній компас» дитини. Чому саме вона є першочерговою?

- **Формування позитивного «Я-образу»:**

Саме в садочку дитина вперше усвідомлює власну унікальність, вчиться розуміти свої потреби, почуття та межі. Особистісна компетентність — це здатність дитини сказати: «Я можу», «Я маю значення», «Я відповідаю за свої вчинки». Без цієї впевненості неможливе успішне засвоєння жодних знань чи мов.

- **Емоційний інтелект та саморегуляція:**

Дитина вчиться розпізнавати не лише власні емоції, а й почуття інших. Це вміння опанувати свій гнів, виявити емпатію та знайти конструктивний вихід із конфлікту. В умовах сучасних викликів психологічна стійкість (резильентність) стає життєво важливою навичкою, що закладається саме через особистісну компетентність.

- **Автономність та ініціативність:**

Новий стандарт стимулює дитину до самостійності. Особистісна компетентність проявляється в умінні зробити вибір, запропонувати ідею для гри, виявити допитливість. Ми виховуємо не виконавця вказівок, а активного суб'єкта власного життя.

- **Ціннісні орієнтири:** Це розвиток внутрішньої моральної основи — чесності, доброти, поваги до старших та любові до рідної землі. Особистісна компетентність інтегрує в собі всі інші досягнення, перетворюючи знання на життєву позицію.

Для вихователя це означає зміну фокуса: ми не просто «проводимо заняття», ми створюємо простір, де дитина почувається в безпеці, де її думку поважають і де вона має право на помилку. Адже лише особистісно зріла дитина згодом зможе стати свідомим громадянином, здатним до саморозвитку та навчання впродовж усього життя.

Особливу роль у формуванні життєвої успішності дитини відіграє мовна компетенція. Новий стандарт чітко визначає пріоритетність володіння державною мовою як основи національної ідентичності та

громадянської самосвідомості. Саме в дошкільному віці закладається любов до рідного слова, здатність висловлювати думки та відчувати красу української мови. Це той фундамент, на якому будується подальше навчання та соціалізація.

Разом із тим, вимогою часу стає **обов'язкове вивчення англійської мови** вже на етапі дошкільної освіти. Це рішення зумовлене не просто модою, а стратегічною необхідністю:

- **Інтеграція у світовий простір:** Англійська мова сьогодні — це технологічна мова майбутнього,

засіб комунікації в глобальному науковому та культурному середовищі. Надаючи дитині базу іноземної мови змалечку, ми відкриваємо їй безмежні можливості для пізнання світу.

- **Нейропластичність та розвиток мозку:**

Дошкільний вік — це «сензитивний період», коли дитячий мозок найбільш сприйнятливий до засвоєння звуків та структур іношої мови. Ранній старт допомагає розвинути гнучкість мислення, пам'ять та фонематичний слух.

- **Відсутність мовних бар'єрів:** Ігрова форма

навчання в садочку дозволяє дитині сприймати іноземну мову природно, без страху помилок. Це формує впевненість у собі та готує до вивчення іноземних мов у школі як до цікавого процесу, а не складного обов'язку.

Володіння державною мовою в поєднанні з основами іноземної формує унікальний "мовний паспорт" маленького українця, роблячи його конкурентоспроможним та відкритим до світу в XXI столітті. У сучасних реаліях це не лише інструмент комунікації, а й стратегічний ресурс: українська мова закладає фундамент національної ідентичності та ціннісних орієнтирів, тоді як іноземна — відкриває доступ до глобального інформаційного простору.

Така двомовність з раннього віку робить дитину конкурентоспроможною та відкритою до світу в XXI столітті, сприяючи розвитку когнітивної гнучкості, критичного мислення та здатності до швидкої адаптації в мультикультурному середовищі. Саме поетапне впровадження іноземного мовного компонента в освітній процес ЗДО дозволяє гармонійно поєднати ці два вектори розвитку, не переважуючи дитину, а стимулюючи її природну допитливість».

Щоб краще усвідомити практичну значущість поетапного вивчення англійської мови та апробувати сучасний методичний інструментарій на базі нашого інституту для педагогів закладів дошкільної освіти проведений майстер-клас "English Step by Step: перші кроки до двомовності".

Сучасні виклики диктують нові пріоритети, серед яких особливе місце посідає **цифрова грамотність та екологічне виховання**. У дошкільлі ми не прагнемо просто навчити дитину користуватися гаджетами, а формуємо культуру взаємодії з технологіями як інструментами пізнання та творчості. Через ігрові вправи та елементи робототехніки малюки опановують логіку алгоритмічного мислення, водночас засвоюючи перші уроки інформаційної гігієни та безпечної поведінки в мережі. Усвідомлюючи масштабність змін, ми, як методисти з дошкільної освіти, визначили своїм пріоритетом створення дієвої системи фахової підтримки педагогів. **Наші зусилля зосереджені на тому, щоб кожен вихователь Черкащини не лише ознайомився з текстом Постанови № 1557, а й отримав практичні інструменти для роботи в нових умовах.** Саме тому нами було ініційовано та організовано низку науково-методичних заходів, які

стали важливими кроками на шляху до реалізації оновленого Стандарту.

Зокрема, проведена нами педрада «Медіаосвіта в ЗДО: виклик часу чи педагогічна необхідність?» та цикл тренінгів із формування медіаграмотності дозволили педагогам по-новому поглянути на виклики цифровізації. Організовані нами практикуми зі створення медіапродукту та консультації щодо безпечного медіасередовища допомогли зняти бар'єри перед невідомим та надихнули колег на творчий пошук.

Паралельно з технологічним розвитком новий стандарт закладає міцний фундамент **екологічної відповідальності**. Це виховання сталого способу життя, де щоденні звички — від сортування сміття до дбайливого використання води — стають природною нормою. Ми вчимо дитину не просто споглядати красу рідного краю, а відчувати свою причетність до долі планети, виховуючи дбайливого господаря, який розуміє цінність кожного живого створіння та прагне зберегти наш спільний дім для майбутніх поколінь.

#### **Педагогічне партнерство педагогів і батьків або інших законних представників**

Зазначимо, що жодна реформа не буде дієвою без активної участі родини, а реалізація всіх цілей оновленого стандарту неможлива без вибудовування якісно нового **педагогічного партнерства**. Сьогодні ми відходимо від моделі, де заклад дошкільної освіти був лише надавачем послуг, а батьки — сторонніми спостерігачами. Сучасна філософія виховання базується на глибокій синергії між педагогами та законними представниками дитини. Це партнерство ґрунтується на взаємній довірі, повазі та спільній відповідальності за гармонійний розвиток маленької особистості.

В основі такої взаємодії лежить постійний діалог та відкритість. Ми прагнемо, щоб батьки стали повноправними учасниками освітнього процесу, розуміли вектори розвитку дитини та підтримували їх у домашньому колі. Це стосується і впровадження англійської мови, і формування еко-звичок, і підтримки цифрової гігієни. Коли вимоги садочка та родини збігаються, дитина відчуває цілісність світу та безпеку, що є критично важливим для її психологічного комфорту. Педагогічне партнерство сьогодні — це не про формальні збори, а про створення єдиної спільноти, де кожен дорослий діє в інтересах дитини, допомагаючи їй впевнено крокувати до успішного майбутнього.

Щоб час, проведений із сім'єю був корисним і пізнавальним, радимо ігри від дитячої та сімейної психологині **Світлани Ройс**.

**«Обійманці»** — терапевтична гра в основі якої — практика тактильної близькості. Вона складається із 12 ілюстрованих карток, на яких зображені тварини. Кожна з них відповідає видам обіймів — ніжні, як котики, чи міцні та сильні як ведмедики. Картинку можна вибирати навмання чи за бажанням. Також у грі зібрані ідеї поробок, які дитина може створювати самостійно або разом з батьками.

**Мета гри:** поглибити зв'язок між батьками та дітьми, допомогти дітям впоратися з внутрішньою тривогою та відчути опору батьків.

**Всі необхідні матеріали для гри:** <https://cutt.ly/99LATi6>

#### **Методичний навігатор: від теорії до успішної практики**

Ми розуміємо, що шлях до реалізації оновленого Державного стандарту потребує не лише натхнення, а й конкретних, якісних ресурсів. Саме тому на сайті Черкаського обласного інституту післядипломної

освіти педагогічних працівників нами створено та систематизовано потужний методичний хаб. Кожна його рубрика — це дієва допомога вихователю в підготовці до нових вимог.

Для тих, хто будує освітній процес «тут і зараз», незамінними стануть матеріали в розділах **«Дитина в природному довкіллі»**, **«Дитина у світі мистецтва»** та **«Мовлення дитини»**. Вони напряму корелюють із ключовими компетентностями нового стандарту. Окрему увагу ми приділяємо викликам сьогодення: рубрики **«Поради педагогам та батькам під час війни»** надають необхідні психолого-педагогічні інструменти для роботи в кризових умовах.

Ми подбали, щоб кожен напрям розвитку дитини мав своє змістовне наповнення:

- **Цифрові та дистанційні рішення:** онлайн-садочок **«ЧЕ-садочок»**, тематичні відеозаняття та корисні посилання для дистанційного навчання.
- **Інновації та досвід: рубрики «Методичний вернісаж інноваційних ідей» та «Професійний кейс вихователя-методиста»** дозволяють переймати найкращі практики колег області.
- **Безпека та розвиток:** матеріали від ЮНІСЕФ, розділ «Правила безпечної поведінки» та практичний простір «Пташеня».

Сьогодні сайт інституту — це не просто сторінка в інтернеті, а справжня «Бібліотека працівника ЗДО», де акумульовано все: від нормативно-правових документів до «Джмеликової майстерні». Ми закликаємо вас активно користуватися цими ресурсами, адже вони стануть вашою надійною опорою у впровадженні реформи, допомагаючи перетворити вимоги стандарту на захопливу та результативну щоденну роботу з малечою.

Підсумовуючи зазначимо, що сучасний освітній фундамент дошкілля ґрунтується на поєднанні інноваційних підходів, національних цінностей та професійної майстерності педагогів. Саме від їх готовності до змін, творчого підходу та системної роботи залежить якість реалізації Стандарту і формування всебічно розвиненої особистості, здатної впевнено крокувати в майбутнє.

#### **СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ І РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ**

1. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19/page#Text>.
2. Про дошкільну освіту : Закон України від 11.07.2001 № 2628-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2628-14#Text>
3. Про затвердження Державного стандарту дошкільної освіти : Постанова Кабінету Міністрів України від 26.11.2025 № 1557. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1557-2025-%D0%BF#Text>
4. Базовий компонент дошкільної освіти (Державний стандарт дошкільної освіти) : нова редакція. Київ, 2025.
5. Методичні рекомендації щодо впровадження Державного стандарту дошкільної освіти / Міністерство освіти і науки України. Київ, 2025.
6. Поніманська Т. І. Дошкільна педагогіка : підручник. Київ : Академвидав, 2015. 703с.
7. Савченко О. Я. Дитина в сучасному освітньому просторі : навч.-метод. посібник. Київ : Педагогічна думка, 2019.
8. Сайт Черкаського обласного інституту. Дошкільне виховання: рубрика. URL: <https://oipopp.ed-sp.net/taxonomy/term/2555>.